

ΣΤΟ ΠΕΡΙΟΡΙΟ ΤΗΣ ΙΣΤΟΡΙΑΣ

ΜΙΑ ΣΙΒΥΛΛΑ - ΒΑΣΙΛΙΣΣΑ

ΤΟ ΜΥΣΤΗΡΙΟ της 'Ανατολής που είχε πάντοτε μαγνητικήν επίδρασιν ἐπὶ τῶν ἀνωτέρων ποιητικῶν εὐρωπαϊκῶν πνευμάτων ἐγγνώρισε κατὰ τὰς ἀρχὰς τοῦ παρελθόντος αἰῶνος τὴν ἐξαισιωτέραν τοῦ ἔθους. Τὴν λαϊκὴν Ἑσθὴρ Στάνοπ.

Ὁ Πιερ Μπενουά ἐπῆρε τὴν ὑπόθεσιν τοῦ τελευταίου τοῦ μυθιστορήματος ἡ «Πυργοδέσποινα τοῦ Λιβάνου» (ἐκδόσεις 1924) ἀπὸ τὴν ζωὴν τῆς Στάνοπ, μὴ ἡρωίδα αὐτὴν τὴν ἰδίαν, ἀλλὰ ἐφῆναν καὶ μόνῃ ἡ ἱστορία τῆς συντεθειμένη ἀπὸ ἀνθρώπων ὅπως ὁ Βολνέ, ὁπως ὁ Ρενάν, ἀπὸ ἑνα τοιοῦτου εἶδους θερμοῦργον συμπληρωτῶν τῶν ἐρεσιῶν τῶν πνευματικῶν ἀσιατικῶν κόσμων διὰ νὰ μείνῃ εἰς τὸν αἰῶνα μία φαινογονία γοητευτικότερα ἀπὸ ἐκείνην τῆς βασιλείας Σαββα.

Ὅπως ἡ βιβλικὴ βασιλίσσα ἐξεκίνησε μὲ πομπικὴν ἀκολουθίαν ἀπὸ τὴν κομπούπολιν τῆς βορείου Εὐρώπης, μίαν κορὴν Ἀγγλῶν εὐγενῶν, τὸ χαϊδεύμενο κορίτσι τῆς ἀριστοκρατίας τοῦ Λονδίνου, βασιλίσσα τοῦ πνεύματος, ὡραία, εἰς τὴν ἀκμὴν τῆς ἡλικίας, τριάντα χρόνων περίπου διὰ νὰ κἀμῃ κοσμικὸν καὶ πνευματικὸν κράτος ἐκεῖ που ὑψώθησαν οἱ πῶτοι βῆμοι, τὰ πρῶτα ἀνάκτορα — ναοί, καὶ ὅπου οἱ ἡγεμόνες, οἱ βασιλεῖς, οἱ ἀρχηγοὶ μιλοῦσαν ἄλλοτε μὲ τὸν Θεόν. Εἰς τὰ ἐντεῖθεν τοῦ Εὐδράτου ἱερὰ ἐδάφη Ὁ Βολνέ εἰλεν ἡδὴ γοητεύσῃ τὰ πνεύματα τῆς Εὐρώπης μὲ τὸ περὶ Συρίας ἔργον του. Πρὸ ὀλίγου χρόνου εἶχε φύγῃ ἀπὸ τὸ Λονδίνον ὁ λόρδος Μάϊθρον μὲ δῖναν διὰ μίαν πηγὴν ὑψηλότερον ἱκανοποίησιν, ὁ Σέλλεϋ ἐσχεδιάζε τὴν αὐτοεξορίαν του, αὐτὴ ἡ βασιλίσσα Καρολίνα πικραμένη, ἀποκαρτωμένη ἀπὸ τὴν ἄνισον πόλιν τῆς μὲ τὸν ἀνῆλθικον ἐστεμμένον ἀνδρα τῆς ἐφευγε πρὸς τὴν Ἀνατολήν.

Ἡ Ἑσθὴρ Στάνοπ εἶλεν ἡδὴ ὑποστῆ τὴν μεγάλην τῆς ἀπογοήτευσιν. Ὁ ἔνδοξος θεὸς τῆς ὁ πρωτοπυργός Πιττ πλησίον τοῦ ὁποῦ εἶλεν ἀνατραφῇ καὶ μεγαλῶς κατὰ τὰς ἐνδόξους ἡμέρας τοῦ εἶλεν ἀνατραφῇ. Ὁ Ἀγγλικὸς λαὸς ἀφ' οὗ τοῦ ἔδωσε δικτατορικὴν σχεδὸν ἐξουσίαν ἐπὶ μακρὸν χρόνον τὸν ἔθεσεν εἰς ἀρχήσαν. Ἄλλος πολιτικὸς ἀστὴρ ἀνέτειλε τότε. Ὁ Γεώργιος Κάνιγγ. Μετ' ὀλίγον ὁ Πιττ ἀπέθανε πρὶν συμπληρῶσαι ἀκόμη τὰ πενήντα.

Ἡ Ἑσθὴρ Στάνοπ ἡ ὁποία εἶχε ζήσει ἀποροφρημένη περισσότερον ἀπὸ τὴν πολιτικὴν ἀπὸ τὴν λατρίαν πρὸς τὸν θεὸν τῆς καὶ ἀπὸ τὰς φιλοσοφίας μελέτας παρὰ ἀπὸ τὴν κοσμικὴν ζωὴν τῆς ἀριστοκρατίας τοῦ Λονδίνου, ἀπέδωσε τὸν θάνατον τοῦ Πιττ εἰς τὴν πολιτικὴν τὸν ἀποτυχίαν καὶ ἐθεώρησε τὸν ἀγγλικὸν λαὸν ἀγάριστον πρὸς τὸν μέγαν πολιτικόν. Ἀπεφάσισε νὰ φύγῃ. Μυστικοπαθὴς, ρωμαντικὴ, διψῶσα τὴν δημιουργίαν ἐνὸς κόσμου ἐλκρικνευτέρου, ὁρατιότερου ἐφαντάσθη οὐκ ἡ χώρα αὐτὴ εὐρίσκειτο εἰς τὴν Ἀνατολήν, τὴν μεγάλην σκηνὴν τῶν πρώτων πολιτισμῶν, τῶν πρώτων θερησκευμάτων, τῶν πρώτων βασιλείων. Αἱ ἀρχαιολογικαὶ τῆς γνώσεως τὴν ἐβόηθησαν. Ἡ ἐμπιστοσύνη εἰς τὰς σοματικὰς τῆς δυνάμεις — ἦτο γυναικα τὸ σπῶρ — τῆς ἔδιδε περισσότερον θάρρος διὰ μίαν ἐπιχειρήσιν πνευματικὴν, ἀλλὰ καὶ στρατιωτικὴν ταυτοχρόνως. Θὰ ἴδωμε ἑνα μικρὸν κράτος, ἐκεῖ ἀκριβῶς που ἄλλοτε εἶχε καταλυθῇ ἑνα ἐνδοξον τοῦ παρελθόντος. Ἐξέλεξε τὴν ἀρχαίαν Παλμύραν ἀπὸ τὴν ὁποῖαν δὲν ὑπῆρχαν παρὰ ἑρείκια. Ἄλλὰ μῆπως ἀπὸ τὰ ἐρείκια τῶν ἀρχαίων ναῶν δὲν ἱδρῶθησαν αἱ πρῶται μεγάλα ἐκκλησίαι; Ἐναύλωσε λοιπὸν ὁλόκληρον πλοῖον, τὸ ἐφόρτω μετὰ τὰς ἀποσκευὰς που ἠρμοῦν εἰς ἡγεμονίδα τῆς Ἀνατολῆς, παρέλαβε ὁλόκληρον ἀκολουθίαν αὐτῆς καὶ ἐφυγε.

Κατὰ τὸ πέρασμα τοῦ πλοίου αὐτοῦ ἀπὸ τὸ Σούνιον ἡ λαϊκὴ Στάνοπ εἶλε μίαν παρὰδοξον συνάντησιν μὲ τὸν Μάϊθρον. Ὁ φίλος τῆς Ἑλλάδος ἐλοῦετο ὅταν εἶδε τὸ ἀκτοπλοῦν πλοῖον καὶ ὅταν ἴκοντο νὰ τὸν φωνάξουν ἀγγλικά, ἔσπευσε νὰ πλησιάσῃ. Ἐκπληκτικὸς τότε ἀνεγνώρισε Ἀγγλίαν ἐπὶ τοῦ καταστρώματος, ἀπὸ τοὺς ὁποῖους καὶ ἀνεγνώρισθῃ. Μετ' ὀλίγον ἐντύνετο καὶ συνηντᾶτο μὲ τὴν Λαϊκὴν Στάνοπ ἐπὶ τοῦ πλοίου. Ἡ λαϊκὴ τὸν ὁμίλησε μὲ παρὰπονον εἰς τὸν καυστικὸν τὸν εἰρωνεύων διὰ τὰς γυναικεῖς ἀδυναμίας, τῶν γνωστῶν ἐκ τῶν δημοσιευθέντων ἡδὴ ἔργων του καὶ ὁ εὐγενὴς λόρδος τῆς ἀνεγνώρισε ὅτι εἶχε δίκιον. Ἐπέρασαν μαζὺ ὀλίγας ἡμέρας εἰς τὰς Ἀθήνας καὶ ἡ Στάνοπ ἐξήγησε ἀπὸ τὸν Μάϊθρον νὰ τὴν ἀκολουθήσῃ ἐπὶ τὸ ταξίδιον τῆς. Ἄλλ' ἐκεῖνος εἶχε κατὰ θετικώτερον νὰ κἀμῃ. Νὰ βοηθήσῃ ἑνα λαὸν ν' ἀναστῇ. Παρὰ τὴν Ρόδον ἑνα ναυάγιον ἐστόχισε εἰς τὴν λαϊκὴν Στάνοπ τὴν ὁπολεῖαν ὁλων τῶν ἀποσκευῶν καὶ τῶν χρημάτων που εἶχε μαζὺ τῆς,

ἀλλὰ μετ' ὀλίγον ἦλθαν νέα ἐφόδα ἀπὸ τὴν Ἀγγλίαν. Ἡ περιουσία τοῦ Στάνοπ ἦτο μεγάλη. Παρ' ὅλα δὲ εἶχε σπαταλήσῃ ὁ πατέρας τῆς ὁ λόρδος Στάνοπ ὁ ἐπηρεασμένος ἀπὸ τὸν Ρουσσὸ καὶ τὸν Μάμπλυ, καὶ πωλήσας ὅταν ἐξεργαγῇ ἡ γαλλικὴ ἐπανάστασις τὸν πύργον του, τὴν πολυτελὴ ἐπιπλοῦσιν τοῦ μεγάρου του καὶ τὰ ἀμάξια του διὰ νὰ ζῇσῃ «δημοκρατικῶς» ἔμεναν ἀκόμη παρὰ πολλὰ. Ἡ περιουσία αὐτὴ ὑπῆρξεν ἡ ἐπὶ εἰκοσι σχεδὸν ἑτη μεγάλῃ πηγῇ τῆς συντηρήσεως τοῦ ἀλλοτρίου μικροῦ βασιλείου που ἱδρυσεν ἡ Στάνοπ εἰς τὸ Ταντμόρ. Οἱ φύλαχοι Ἀραβες που ἔμεθαν τὴν ἀφίξιν εὐγενούς καὶ βαθυπλότου Ἀγγλίδος ἀποφασισμένης ν' ἀνασυστήσῃ τὸ ἀρχαῖον συριακὸν κράτος ἐσπευσαν νὰ τὴν ὑποδεχθῶν.

Τοὺς ἐφερε δύο πράγματα πρὸς τοὺς ἱκανοποιούν. Τὸ μῖσος τῆς κατὰ τῆς Εὐρώπης καὶ τοῦ «ψευδοῦς εὐρωπαϊκοῦ πολιτισμοῦ» που τῆς εἶχε καταστήσῃ ἀδερὰπεντον πάθος, φρενίτις εἰς χρήματα, πολλὰ χρήματα.

Μετ' ὀλίγον ἡ Στάνοπ ὕψωνε τὴν σκηνὴν τῆς εἰς τὰ συριακὰ βῆθη, μοιράζουσα ὑποσχέσεις εἰς τοὺς φιλικούς τῆς ἀρχηγούς που τὴν ἐπροσκύνουν ὡς μυθικὴν βασιλίσσαν καὶ ἀναμένουσαν καταλλήλοτεραν εὐκαιρίαν διὰ νὰ σχηματίσῃ πραγματικὸν κράτος. Τῆς ἐνεθάρρυναν τὰς ἐλπίδας αἱ μεταξὺ τοῦ Σουλτάνου καὶ τοῦ Μεχμέτ Ἀλὴ τῆς Αἰγύπτου ἐριδες τῶν ὁποίων ἐπίστευεν ὅτι θὰ ἐκαρποῦτο. Κατέφυγε ἐπὶ τοῦ παρόντος εἰς τὸ ὄρος Λίβανον, ὅπου ἔκτισε κολοσσίαν πύργον μὲ ἀρχιτεκτονικὴν ἀρχαίων ἀσιατικῶν ἀνακτορῶν, ἀφ' οὗ προηγουμένως ἐν μέσῳ ἑσμῶν Ἀράβων ἐστέφθη βασιλίσσα τῆς Παλμύρας εἰς τὰ ἐρείκια τοῦ ἀρχαίου ναοῦ τῆς ἐνδόξου πόλεως μὲ τὸ ὄνομα Ζηνοβία ἡ Β'.

Ἐκεῖ ἐπεριέμενε ματαίως τὴν ἱκανοποίησιν τοῦ ὄνειρου τῆς. Εἶχε γηράσει καὶ ἐπεριέμενε ἀκόμη. Καὶ δὲν τὴν ἀπεθάρρυνε παρὰ μόνον ἡ οικονομικὴ ἐξάντλησις. Χρὴ μίαν δὲν ὑπῆρχαν πλέον διὰ νὰ τῆς στέλλωσιν καὶ τὰ χρῆμα που εἶλεν ἡδὴ κἀμῃ διὰ ν' ἀνταποκριθῇ εἰς τὰς γυῖας τῆς ἀπαιτήσεως, εἶχαν ἀρχίσῃ νὰ κραγαύουν. Ἐξηντημένη τέλος, ἄρρωστη, ἐγκαταλειμμένη ἀπὸ ὅλους, εἰς τὸν πύργον τοῦ Λίβανου που εἶλεν ἡδὴ ἐρειπῶσθαι καὶ ὑπερβαστάζετο ἡ ὁροφὴ τοῦ ἀπὸ κορμούς δένδρων, μὲ τὰ παρὰθυρα σπασμένα, ἀπέθανε μόνῃ ἐντελῶς εἰς μίαν ὑστερικὴν κρίσιν ἀφ' οὗ τὴν προηγουμένην εἶλεν ἀπομακρυνθῇ ἀπὸ κοντὰ τῆς καὶ αὐτὸν τὸν ἰατρὸν τῆς.

Ὁ κ. Δ. Καμπούρογλου ἔχει δώσει πρόχειρον εἰκόνα τῆς παραδόξου ζωῆς αὐτῆς τῆς γυναικὸς, ἀλλὰ τὸ ἱστορικὸν ὄλικον τῆς ἐξωτικῆς περιπετειᾶς τῆς εἶνε τόσον πολὺ, ὥστε πάντοτε ἔχει νὰ ἐλθῇ κανεῖς δι' αὐτὴν ἐνδιαφέροντα πράγματα.

Τὴν ἀριωτέραν περιγραφὴν τῆς τῆς ἔκαμε ὁ Λαμαρτίνος που τὴν ἐπεσκέφθη εἰς τὸν πύργον τοῦ Λιβάνου.

Ἡ Λαϊκὴ Στάνοπ

(Προσωπογραφία τοῦ Ράινολτς)

Ὅταν ὁ Λαμαρτίνος ἐνδοξὸς ἦδὴ ποιητῆς, ἀκαδημαϊκὸς καὶ πολιτικὸς εἶε μίαν ἀνάπαυλιν τοῦ πολιτικοῦ τοῦ σταδίου ἔκαμε τὸ ταξίδι τῆς Παλαιστίνης ἐσκέφθη οὐκ ἔμελλε νὰ συνεπληρῶντο αἱ ἐναρπάσεις του ἂν δὲν ἐπεσκέπτετο τὴν λαϊκὴν Στάνοπ. Ἡ παρὰδοξος αὐτὴ γυναικα εἶλεν ἡδὴ προκαλεῖται τὸ ἐνδιαφέρον τῶν διανοητικῶν καὶ πολιτικῶν κύκλων τῆς Εὐρώπης. Μαζὺ μὲ τὴν κυρίαν Στάελ, τὴν Γεωργίαν Σάνδη καὶ τὴν τραγῶδον Ραχὴλ ἀποτελούσε τὴν τετραδα τῶν μεγάλων γυναικῶν φαινογονῶν τοῦ αἰῶνος. Δὲν ἦτο μίαν ἐκκεντρικὴ Ἀγγλίσ ἀπλῶς που ἐξήγησε νὰ γίνῃ βασιλίσσα τῆς ἐρήμου καὶ τὸν ἐρειπίαν τῆς Παλμύρας που εἶχαν ἔλθῃ εἰς φῶς μόλις πρὸ ἐνός αἰῶνος τότε. Ἦτο ἑνα πνεῦμα κατεχόμενον ἀπὸ ἱερὰν δῖναν, μίαν νέα μορφή Σιβύλλης που ἔθελε ν' ἀναβαπτισθῇ ὁ κόσμος εἰς ἑνα νέον Ἰορδάνην, μίαν προφητίαν που ἂν προεμαίνετο τὴν συντηρήσῃ τὸν πνευματικὸν καθεστῶτος τῆς γηρασμένης Εὐρώπης, εἶχε ἀσάουδισαν διὰ τὸν νέον κόσμον, που θὰ προήρχετο ἀπὸ μίαν μοιραία κἀθαρισιν. Ἦτο μία αἰδρωτέρα βασιλίσσα Σαββα που δὲν ἐπῆγε νὰ γνωρίσῃ τὸν Σολομῶνα καὶ τὸν ἐρωτᾶ τὸν, ἀλλὰ τὸ πνευμά του, τοὺς νόμους καὶ τὴν ἀρετὴν τῶν πατριαρχῶν τῆς Βίβλου καὶ τοῦ προφητικῶ χριστιανισμοῦ. Μία ζωντανὴ Σφίγγα που ἐπρόβαλε τὸ θεοσοφικὸν ἀτιμῆμα τῆς ἀπὸ τοῦ μεγαλόπρεπτος ὕψους τοῦ Λιβάνου ὅπου εἶλεν ὑψώσει τὸν ἀλλοτρίον πύργον τῆς, ἀνάκτορα ἀνυπάρχον βασιλείου, ἐνὸς κράτους που ὑπῆρχεν εἰς τὴν φαντασίαν τῆς.

Τῆς ἀπηύθυνεν λοιπὸν ἐπιστολὴν διὰ τῆς ὁποίας τῆς ἐξήτει ὡς χάριν νὰ τὸν δεχθῇ. Τὸ γράμμα τὸ ἔφερε Ἀραψ ταχυδρόμος καὶ

